

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1085415/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לוז'אילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רועי ברומר)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מירב גרשון)

הנדון: סמכות ביה"ד לדון ברכוש למרות הסכם הקובע גם כי שינויו ייערך רק בביהמ"ש

פסק דין

רקע

בפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מתאריך י' בסיוון תשע"ו (16.6.16) שלפיה הסמכות לדון בתביעה לפירוק השיתוף בדירת המגורים הרשומה על שם הצדדים נתונה לבית הדין.

הצדדים ערכו הסכם ממון לפני נישואיהם, ההסכם אושר בבית המשפט בתאריך כ"ז באדר תשע"ב (21.3.12).

הצדדים נישאו כדת משה וישראל בתאריך ב' בניסן תשע"ב (25.3.12). המשיב הורחק מביתם המשותף של הצדדים בינואר 2014 ומאז גרה האישה בדירה בגפה. בט"ו בשבט תשע"ד (16.1.14) הגיש המשיב תביעת גירושין שבה כרך את ענייני חלוקת הרכוש.

הצדדים התגרשו בתאריך ה' באדר ב' תשע"ו (15.3.16).

סעיף 4 להסכם הממון שאושר לפני נישואי הצדדים קובע:

"מוסכם בזאת וכן צד ב' מצהיר בזה כי הדירה [...] הינה בבעלותו.

צד ב' מעביר בזה ומתחייב להעביר בזה את מחצית הזכויות שיש לו בדירה לצד א' במתנה וללא כל תמורה, כך שהתוצאה הסופית תהיה כי צד א' וצד ב' יהיו בעלים במשותף ובחלקים זהים לחלוטין של הדירה. מוסכם על צד א' וצד ב' כי צד א' ייטול על עצמו את מחצית החובות הרובצים על הדירה, ובאופן שהצדדים יישאו בנטל כל החובות והמשכנתא הרובצים על הדירה באופן שווה. שני הצדדים מעניקים אחד לשני זכות מגורים בדירה, לכל ימי חייהם, וזאת בלא שיוכלו לכפות האחד על השני הכנסת דייר נוסף לדירה.

הצדדים מתחייבים לרשום הערה מתאימה על הזכות שהעניקו האחד לשני בלשכה רישום המקרקעין, אשר תבטא את רצונם להעניק רשות מגורים בדירה האחד לשני, ולשני הצדדים לכל ימי חייהם. סעיף זה יחול ויהיה בתוקף גם אם הצדדים יתגרשו. ובכל מקרה שהוא, הסכם זה וסעיף זה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתנים יהיו לשינוי, אך ורק בהסכם בכתב שיערך וייחתם על ידי שני הצדדים, באישור בית המשפט לענייני משפחה.

הצדדים לא יהיו רשאים לבקש מכירת הדירה או פירוק השיתוף בדירה, ולא יהיו רשאים לעשות כל פעולה משפטית מסחרית או אחרת בדירה בלא הסכמת שניהם, בהסכם בכתב בלבד, שיערך על ידם ייחתם על ידם ויאושר כדין על ידי בית המשפט לענייני משפחה.

החלק מסעיף זה הנוגע לעניינינו כולל שלושה דברים:

א. התחייבות האישה להעביר מחצית הדירה על שם הבעל ללא תמורה, וכנגדה התחייבות הבעל לשאת – באופן שווה עמה – במחצית החובות המוטלים על הדירה.

ב. הצדדים מעניקים זה לזו זכות מגורים עולמית בדירה זו (אף אחרי גירושין). שינוי תנאי זה ייעשה אך ורק בהסכם בכתב שיערך וייחתם על ידי שני הצדדים ויאושר בבית המשפט לענייני משפחה.

ג. הצדדים לא יהיו רשאים לבקש מכירת הדירה או פירוק השיתוף בדירה, בלא הסכמת שניהם בהסכם בכתב בלבד, שיערך על ידם, ייחתם על ידם, ויאושר כדין על ידי בית המשפט לענייני משפחה.

טענת המערערת: בית הדין נעדר סמכות לדון בפירוק השיתוף עקב ההסכם שבין הצדדים

לטענת המערערת, האמור בסעיף 4 להסכם הנ"ל – הסכם שקיבל תוקף של פסק דין בבית המשפט לענייני משפחה, מורה שהסמכות לדון בעריכת כל שינוי בבעלות על הדירה, ובכלל זה פירוק השיתוף תהיה של בית המשפט.

לפיכך בית הדין משולל סמכות לדון בפירוק השיתוף בדירה.

פסיקת בית הדין האזורי

בית הדין בהחלטתו המעורערת קבע:

"ככל שהמדובר בהסכם הגירושין, ובכלל זאת פרשנותו וכיטולו, הסמכות אינה קנויה לבית הדין, ובית הדין לא יזדקק לטענה כגון זו.

ככל שמדובר בטענה לבעלות על הדירה, בלא קשר להסכם הגירושין, העניין בסמכות בית הדין, ככל תביעה כרוכה.

עם זאת, בית הדין מבהיר שלא נטענה בפנינו טענה אופרטיבית ביחס לתוקף הסכם הממון, והדיון הוקדש לבעלות התובע מכוח רכישתו את הדירה.

[...]

התמונה אם כן ברורה.

בפנינו תביעה רכושית בעניין שאינו כלול בהסכם הממון.

בכפוף לסייגים הנ"ל קובע בית הדין כי הסמכות לדון בתביעה הרכושית קנויה לו.

בתאריך י"ב בתמוז תשע"ו (18.7.16) נתן בית הדין נימוקים מורחבים להחלטה זו הקובעת סמכות בית הדין וכתב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

[...]"

2. החלטנו כי יש לדחות טענה זו, לאור הכלל הקבוע בפסיקת בית המשפט העליון, לפיו הסכמת צדדים, כשלעצמה, ליתן סמכות שיפוט לטריבונל כלשהו, אין בה כדי ליצור סמכות שיפוט לאותו טריבונל יש מאין.

3. 'סמכות שיפוט' מוענקת רק על ידי המחוקק (בג"ץ 507/85 בהיג' תמימי, עו"ד, ואחרים נגד שר הביטחון ואח' מ (2) 505, 511, ובג"ץ 8638/03 סימה אמיר נגד בית הדין הרבני הגדול בירושלים).

ובנוגע לענייננו: מקור הסמכות החוקית של בית הדין לדון בענייני הרכוש, מצוי בסעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) שבו נקבעה סמכות שיפוט ייחודית לבית הדין הרבני כאשר תביעת מזונות או רכוש או כל עניין אחר נכרכו בתביעת גירושין. ופשוט שלשם כריכה כאמור אין צורך בהסכמת הצד שכנגד לסמכות בית הדין.

4. הסמכות של בית הדין הרבני על פי סעיף 3 לחוק השיפוט, בהתקיים תנאי הסעיף, הינה סמכות ייחודית.

משכך, נראה שאין באמור בסעיף 4 להסכם הממון שנחתם בין הצדדים יכול לשלול סמכות זו. ולו מן הסיבה שלא ניתן להתנות או להסכים אחרת, בקשר לסמכות שיפוט שנקבעה על ידי המחוקק.

סמכות השיפוט לפי סעיף 3 הנ"ל יכולה להישלל, רק אם בפועל האישה הקדימה והגישה תביעתה לבית המשפט לענייני משפחה לפני הגשת תביעת הגירושין הכרוכה שהגיש הבעל לבית הדין, וזאת לא עשתה.

5. מעבר לצורך נציין כי בהתאם לפסיקה (בג"ץ 8578/01 חליוה נגד חליוה, פ"ד נו(5) 634, 641) "אין באישור הסכם הממון כפסק דין לפי סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון ולפי סעיף 3(ג) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, כשלעצמו, כדי להקנות לבית המשפט סמכות דיון נמשכת בסוגיה".

6. מאחר שבענייננו הבעל כרך את נושא הרכוש – הדירה בתביעת הגירושין שהגיש ביום ט"ו בשבט תשע"ד (16.1.14) בכנות וכדין, נראה כי הסמכות לדון ברכוש, לרבות בדירה, קנויה לבית הדין הרבני.

7. בנוסף לאמור, נראה כי יש וניתן להעניק פרשנות לאמור בסעיף 4 להסכם הממון בצורה שאין באמור בו כדי למנוע לקיים דיון ברכוש אגב גירושין בבית הדין הרבני וכל ההסכמות לסמכות בית המשפט למשפחה הן רק בנוגע לעשיית כל דיספוזיציה בדירה במסגרת ההסכם עצמו, קרי מכירתה וכדומה.

8. לאור האמור, נראה כי אין בהסכמת הצדדים והתניית השיפוט שבהסכם לשלול את סמכות בית הדין לדון ברכוש בכלל ובדירה בפרט בשל הכריכה בתביעת הגירושין.

נימוקים אלו הקובעים כי בסמכות בית הדין לדון בפירוק השיתוף בדירה, מרחיבים את היקף סמכות בית הדין מעבר לאמור בהחלטה הראשונה – המעורערת, וקובעים שבית הדין יכול לדון בפירוק השיתוף גם על פי הסכם הממון.

הערעור

הצדדים הופיעו בפנינו ובית הדין שמע טענותיהם באריכות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. טענות המערערת בערעורה

המערערת העלתה שלוש טענות המתבססות על פרשנותה לאמור בסעיף 4 להסכם.

ראשית, טענה, לבית הדין וגם לבית המשפט אין סמכות להורות על פירוק השיתוף ללא הסכמת שני הצדדים, בניגוד לאמור מפורשות בהסכם הנ"ל. כוונת המערערת לומר שפירוק השיתוף תלוי בהסכמת שני הצדדים, ואין סמכות לרשות שיפוטית כלשהי להורות על פירוק שיתוף בדירה.

גם אם יידחה טיעון זה ויקבע שיש סמכות לרשות שיפוטית להכריע בפירוק השיתוף הסמכות היא לבית המשפט, לשיטתה, משני טעמים:

1. בית המשפט הוא זה שאישר את ההסכם ומשכך, מכוח הסמכות הנמשכת, הוא הרשות השיפוטית האמורה לאכוף ולממש ההסכם.

2. הצדדים הקנו לבית המשפט סמכות בלעדית לדון בפירוק השיתוף ולפיכך בהתאם להסכמתם נשללה סמכות בית הדין.

"ועוד בה שלישיה" – אף אם יש לבית הדין סמכות לדון בפירוק השיתוף, כדי לאפשר את פירוק השיתוף על ידי בית הדין יש לבטל תחילה את תוקפו או חוקיותו של סעיף 4 להסכם הממון. הערכאה השיפוטית שבסמכותה להורות כן היא הערכאה השיפוטית שאישרה את ההסכם, ובמקרה שלפנינו זהו בית המשפט לענייני משפחה.

ב. סמכות בית הדין והאפשרות לשלילתה – יסודות חוקיים ומשפטיים

חובתנו להקדים ולומר שעל פי חוק, מוסמך בית הדין הרבני לדון "בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושיין" (סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג – 1953), לאמור: **הוגשה תביעת גירושין לבית הדין, ומי מהצדדים ביקש לכרוך בה עניינים נוספים דוגמת המשמורת על ילדיהם המשותפים, מזונות, חלוקת רכוש וכו' – קנה לעצמו בית הדין סמכות, ולא סמכות בעלמא כי אם סמכות ייחודית לדון בנושאים שנכרכו, ובלבד שהכריכה נעשתה כדין (רע"א 9357/96 הר נגד הר, פ"ד נא(2) 618, 621 (1997); בג"ץ 8497/00 פייג-פלמן נגד פלמן, פ"ד נז(2) 118, 132 (2003); בג"ץ 2232/03 פלונית נגד בית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו, בפסקה 31 לפסק דינו של הנשיא (בדימוס) א' ברק ([פורסם בבנו], 21.11.06); סעיף 25 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה – 1995).**

מכיוון שהתובע הגיש את תביעתו לגירושין וכרך בה ענייני הרכוש כנדרש על פי חוק וביקש פירוק שיתוף, קנה בית הדין את הסמכות לדון בפירוק השיתוף. כאמור, קניית הסמכות נותנת סמכות ייחודית לבית הדין לדון בעניין זה ושוללת עימה את סמכות בית המשפט. סמכות השיפוט לפי סעיף 3 הנ"ל הייתה יכולה להישלל מבית הדין, רק לו הקדימה האישה, בפועל, והגישה את תביעתה לבית המשפט לענייני משפחה לפני הגשת תביעת הגירושין הכרוכה שהגיש הבעל לבית הדין.

בהמשך לאמור: פירוק השיתוף ייערך כפי קביעת המחוקק בחוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג – 1973, באחת משתי הדרכים, או על פי הסכם הממון שנכרת ביניהם. (סעיף 2 לחוק). ואם לא נערך הסכם ממון או במידה שההסכם אינו קובע אחרת, יערך פירוק השיתוף על ידי איזון המשאבים וחלוקת הרכוש שצברו הצדדים או כל אחד מיחידה הצדדים כפי שיראה לבית הדין בנסיבות העניין ובהתאם להנחיות החוק (סעיף 3 לחוק).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מכיוון שבית הדין הוא המוסמך לערוך פירוק השיתוף פרשנות ההסכם ואכיפתו תהיה בהתאם לפרשנותו של בית הדין להסכם. סמכות בית הדין האזורי לדון בתביעה לפירוק השיתוף בדירה, יכול שתמומש בדרכים שונות: על פי פרשנותו לסעיפי ההסכם, על פי קביעתו לבטלותו של סעיף מסעיפי ההסכם או על פי קביעה המובילה למסקנה שהשיתוף שהיה בפועל בדירה אינו נכלל בהסכם הנ"ל והרי הוא כמו כל שיתוף אחר המזכה את כל אחד מהצדדים לתבוע את פירוקו.

מעתה נבוא לדון בטענות המערערת השוללות לדבריה סמכות בית הדין.

ג. סמכותה של ערכאה שיפוטית להורות על פירוק השיתוף בניגוד להסכם

באשר לטענה הראשונה שלפיה אין לרשות שיפוטית סמכות לערוך פירוק שיתוף לאור הסכמת הצדדים שפירוק השיתוף ייערך רק בהסכמת שניהם ובאישור בית המשפט. לעומת טענה זו טוען המשיב שסעיף זה בהסכם סותר את סעיף 37 לחוק המקרקעין, ומשכך הוא בטל שהרי אין אפשרות למאן דהו לערוך הסכם הנוגד את החוק.

סעיף 37 לחוק המקרקעין עוסק בזכות לתבוע פירוק שיתוף וזו לשונו:

"(א) כל שותף במקרקעין משותפים זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף.

(ב) הייתה בהסכם שיתוף התניה השוללת או מגבילה את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש שנים, לצוות על פירוק השיתוף, על אף ההתניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות העניין."

טענת בא כוח המשיב שסעיף זה בהסכם בטל מאליו, בהיותו נוגד את האמור בסעיף 37(א) לחוק המקרקעין שלפיו "כל שותף זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף" אינה נכונה בנידון דידן. סעיף זה מדבר במקרה שבו נערכה שותפות בין צדדים ולא הותנו בהקמת השותפות תנאים כל שהם. במקרה זה זכותו של כל אחד מהשותפים לדרוש פירוק השותפות.

הדבר נכון גם על פי ההלכה: קיימא לן בחושן משפט (סימן קעא סעיף א) ששותף יכול לדרוש מחברו לחלוק ואין יכול לכפותו להישאר שותף. ואף במקום שאין דין חלוקה קיימא לן דאית דינא ד'גוד או איגוד', עיין שם (בסימן קעא סעיף ו). מה שאין כן במקום שבו נקבע בהסכמת הצדדים, שאחד מהם לא יוכל לתבוע פירוק שיתוף באופן חד צדדי, שהוא המקרה שבפנינו.

למקרה זה מתייחס סעיף 37(ב) לחוק האמור, הקובע:

"הייתה בהסכם שיתוף, התניה השוללת [...] את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש שנים לצוות על פירוק השיתוף, על אף ההתניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות העניין."

הווי אומר, שלסעיף המדובר יש תוקף חוקי, לכל הפחות, לתקופה של שלוש שנים. ואף גם ליותר מכך, בהתאם לנסיבות העניין המובלטות בסעיף המדובר, וכדלהלן. סעיף זה לחוק סותר לכאורה את מה שפסק הרמ"א (בחושן משפט בסימן קעא סעיף א) שאם עשו קניין שלא לחלוק את השותפות – אינם יכולים לחזור בהם.

את שיקול הדעת לפרש הוראה חוקית זו בהקשר לסעיף המדובר, צריכה לעשות הערכאה שלה הסמכות לדון בפירוק השיתוף והיא המוסמכת לערוך את פירוק השיתוף בהתאם לנסיבות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במקרה שלפנינו בית הדין הוא המוסמך. לכן, לא על בטלותו של סעיף 4 נשענת סמכותו של בית הדין, אלא על סמכותו לפרש סעיף זה ואת היקף תחולתו.

ד. סמכות בית הדין בעניין זה והשיקולים שעליו לשקול

מכיוון שבהסכמת הצדדים נקבע שאיש מהם לא יוכל לדרוש פירוק שיתוף, יש תוקף חוקי להסכמה זו שנכתבה בסעיף 4 להסכם.

במקרה שבפנינו הסכם הממון אושר בתאריך כ"ז באדר תשע"ב – 21.3.12, לפיכך על פי הוראת סעיף 37(ב) לחוק המקרקעין [ועל פי סעיף 3 לחוק הפרשנות תשמ"א – 1981: "שנה [...] לפי הלוח הגרגוריאני"] תקפה הסכמת הצדדים עד לא' בניסן תשע"ה – 21.3.15, ועד אז אין לצד מן הצדדים אפשרות לדרוש פירוק שיתוף בדירה.

אך מתאריך זה ואילך הסכמת הצדדים בטלה, ואם הוגשה בקשה לפירוק שיתוף, יידון הדבר על ידי ערכאה שיפוטית.

לפיכך אף שבעת הגשת התביעה בבית הדין האזורי – ט"ו בשבט תשע"ד (16.1.14) – לא היה פירוק השיתוף נתון לשיקול דעת בית הדין, לאור הסכמות הצדדים, אך עתה – משחלפו שלוש שנים ולפני בית הדין תביעה לפירוק השיתוף – חובה על בית הדין לבחון אם סעיף זה בהסכם יהיה תקף אף אחר עבור שלוש שנים ואם כן – עד מתי. אם לדעת בית הדין אין מקום להאריך מועד תוקפו של סעיף זה מעבר לשלוש השנים, שבהן נשללה יכולתה של רשות שיפוטית לבטל הסכמה זו, בית הדין רשאי ואף חייב להורות על פירוק השיתוף. אין בעובדה שהצדדים קבעו שלא ייערך פירוק שיתוף אלא בהסכמה, כדי למנוע מרשות שיפוטית להורות על פירוק השיתוף לאחר שלוש שנים שהרי תנאי זה סותר לקביעת החוק שהפקיע את יכולת הצדדים להתנות מניעת פירוק השיתוף באופן מוחלט אחרי עבור שלוש שנים.

עם זאת, העובדה שעברו שלוש שנים מעת שאושר ההסכם, לא מורה בהכרח שתביעת אחד מהצדדים לפירוק שיתוף תתקבל, שהרי המחוקק השאיר דבר זה לשיקול דעתה של הרשות השיפוטית.

במקרה שלפנינו חובה על בית הדין לשקול אם ביכולתו להורות על פירוק השיתוף מכיוון שהצדדים הסכימו שלא לפרק השיתוף ביניהם: האם אישור ההסכם מהווה 'קניין' המונע, הלכתית, את פירוק השיתוף; האם העובדה שהצדדים גרושים ואין אפשרות הלכתית שיחיו תחת קורת גג אחת היא סיבה מספקת לפירוק השיתוף; האם עצם העובדה שבתנאי סעיף 4 להסכם נכתב שרצונם להעניק רשות מגורים בדירה האחד לשני לכל ימי חייהם, גם אם הצדדים יתגרשו – דבר הנוגד את ההלכה, תגרום לכך שאף אם ייקבע שנעשה מעשה קניין, הקניין לא יועיל בנסיבות אלו? מלבד זאת לבית הדין הסמכות לשקול את מכלול השיקולים: האם בנסיבות המקרה שבפנינו, יש לקבוע שבהתאם לסעיף 37(ב) לחוק המקרקעין, יש לקבל תביעת המשיב לפירוק שיתוף אף שתביעה זו סותרת לכאורה להסכמת הצדדים בסעיף 4 להסכם הממון?

שיקולים אלו ישקול בית הדין האזורי שהוא הדין בתביעה זו.

נוסיף ונאמר: אין בעובדה שחוק המקרקעין מזכיר בלשונו "בית המשפט" כדי להפקיע סמכות בית הדין, שהרי על פי פקודת הפרשנות (סעיף 1, העומד בתוקפו לעניין זה על פי סעיף 1 לחוק הפרשנות תשמ"א – 1981) בית משפט הוא כל בית משפט בן־סמך לשפוט במדינת ישראל, ולבית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדין סמכות שיפוטית. מלבד זאת מכיוון שלבית הדין סמכות לדון בפירוק השיתוף חובתו לפעול על פי חוק המקרקעין, ומשכך אין ספק שהמחוקק בלשון זה התכוון בין לבית משפט ובין לבית דין.

ה. אין בהסכם כדי לשלול את סמכותו של בית הדין

ועתה נעתיק עצמנו לטענתה השנייה של המערערת שאף אם יש אפשרות שרשות שיפוטית תכריע על פירוק השיתוף בניגוד לאמור בהסכם, הצדדים הקנו לבית המשפט הסמכות להכריע בעניין הסכם הממון וממילא בית הדין משולל סמכות.

עיון בהסכם מוכיח שהאמור בהסכם הוא לעניין שינוי פרטים מסעיף 4 להסכם, דהיינו ביטול ההסכמה שהצדדים נותנים רשות מגורים עולמית זה לזו לגור בדירה וביטול ההסכמה שהצדדים לא יהיו רשאים לבקש מכירת הדירה או פירוק השיתוף בדירה בלא הסכמת שניהם.

ההסכם קובע ששינוי סעיפים אלו ייעשה בכתב ובאישור בית המשפט. נראה שכוונת הצדדים בלשון "אך ורק בהסכם בכתב שיערך ויחתם על ידי שני הצדדים באישור בית המשפט לענייני משפחה" היא שלשינוי ההסכם לא תספיק החתימה על ההסכם אלא יידרש אשרורו על ידי ערכאה שיפוטית וכפי שמורה סעיף 2(א) לחוק יחסי ממון, שכל שינוי של הסכם ממון ייעשה בחתימת הצדדים ובאישורה של הערכאה השיפוטית שאישרה את ההסכם.

שינוי הסכם ממון – הטעון הוא אישור ערכאה שיפוטית גרידא או את אישור הערכאה שאישרה את ההסכם המקורי דווקא?

עיקרון זה נקבע בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 394/88 (מאייר נגד מאייר) שזה לשונו:

"סעיף 2(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג קובע כי הסכם ממון טעון אישור של בית משפט מחוזי או של בית הדין הדתי שלו סמכות בענייני נישואין וגירושים של בני הזוג, וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור."

פירושם של דברים הוא כי על השינוי להיערך באותה דרך שבה נערך ההסכם מעיקרו, והסכם שאושר בבית משפט מחוזי – גם שינויו צריך שיערך לפני אותו בית משפט, ואין להתרוצץ בין הערכאות – לאשר הסכם במקום אחד ולשנותו במקום אחר.

ועיין עוד בע"א 3203/91 (אזולאי נגד אזולאי) ובבג"ץ 6578/01 (חליוה נגד חליוה).

טעמו של דבר הוא מפני שפסק דין הנותן תוקף להסכם בין הצדדים, ממזג שתי תכונות, הסכמית ושיפוטית וניתן לתוקפו הן בשל פגם בהליך השיפוטי והן בשל פגם שנפל בהסכם. לפיכך יש לפנות לאותה ערכאה שנתנה את פסק הדין שהרי מקום שערכאה אחת דנה ופסקה בתום ליבה בעניין פלוני, אין ערכאה אחרת נזקקת לדיון חוזר באותו עניין עצמו.

לטעמנו יש מקום לפרש בדרך שונה את סעיף 2(א) לחוק יחסי ממון הקובע:

"הסכם ממון טעון אישור בית המשפט לענייני משפחה (להלן: בית המשפט) או בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושים של בני הזוג (להלן: בית הדין), וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור."

אפשר לפרש שכוונת המחוקק היא שבהסכם יחסי ממון לא סגי בהסכמת הצדדים, אלא נצרכת בחינה של רשות שיפוטית שההסכם נחתם על ידי הצדדים מתוך הבנת הדברים. לפיכך גם שינוי ההסכם טעון בחינה זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך בחינה זו תוכל להיערך על ידי כל רשות שיפוטית מוסמכת ואין ללמוד מלשון החוק שנצרך אישור אותה ערכאה.

ההבחנה בין עיקרון 'הסמכות הנמשכת' לבין הדרישה לאישור שינוי של הסכם בערכאה שאישרה את ההסכם המקורי

הטעם העיקרי לקביעת עיקרון הסמכות הנמשכת, כפי העולה בפסיקות בית המשפט (המוזכרות להלן), הוא החשש לסיכול הכרעה שיפוטית שניתנה בעבר כדין ובסמכות – שהיא עצמה או רוחה עלולות להימצא מסוכלות ובפרט במקום שבו מונחת סוגיה משפטית להכרעתן של ערכאות בנות סמכות שיפוט מקבילה, המחזיקות בכללי החלטה נבדלים. לפיכך ינהג בזה עיקרון הכיבוד ההדדי בין ערכאות, שקיים גם כדי להבטיח את היכולת לממש הכרעות שיפוטיות שניתנו. הדעת נותנת כי אם יונח לאותה ערכאה לשוב ולהידרש להכרעה שיצאה תחת ידיה, יקטן הסיכון מפני סיכולה של זו או מפני סיכולו של הקו השיפוטי שנקטה שהוא רלוונטי אף אם השתנו הנסיבות באופן שאינו מאפשר עוד להיזקק לאותה הכרעה.

עיקרון זה נכון כשניתנה הכרעה לגופה של תביעה, מה שאין כן באישור הסכם ממון, שבו לא ניתנת הכרעה לגופם של דברים, אלא שהערכאה השיפוטית תפקידה לבדוק אם הצדדים מודעים להתחייבויות ולהסכמות שאליהן הגיעו: אין מניעה שבמקרה שמשתנים הנסיבות והצדדים רוצים לשנות הסכמותיהם, יוכלו הצדדים לבקש אישור שינוי ההסכם בפני כל ערכאה שיפוטית שיבחרו, ולא דווקא בפני הערכאה הראשונה שאישרה ההסכם. הערכאה שיבחרו הצדדים תבחן אם הצדדים מודעים להתחייבויות ולהסכמות שאליהן הגיעו, ותהיה מוסמכת לאשר את שינוי ההסכם. ברור שדבר זה אינו נוגד את עיקרון הכיבוד ההדדי בין ערכאות.

עם זאת כפי שציטטנו לעיל, פסיקת בית המשפט קבעה שמכיוון שהסכם הממון דורש אישור ערכאה שיפוטית יש לאישורו שני פנים – הסכמי ושיפוטי. ומשנקבע שלאישור יש תוקף שיפוטי – הסמכות לביטול פסק הדין, ובמשתמע לשינוי הסעיפים שקיבלו תוקף של פסק דין, נתונה לערכאה שאישרה את ההסכם. לפיכך שינוי של הסכם ממון שאושר בפני ערכאה שיפוטית ייערך בפני אותה ערכאה.

בנידונו – אין מדובר בשינוי ההסכם

מכיוון שבמקרה שבפנינו לא הוגשה בקשה לשינוי הסכם הממון איננו צריכים להכריע אם לשון החוק מחייבת שינוי ההסכם ייעשה דווקא בפני הערכאה שאישרה את ההסכם הראשון. בין כך ובין כך נראה שכוונת הצדדים בסעיף 4 להסכם הייתה ששינוי הסעיפים בהסכם ייערך בכתב, כפי שקובע החוק, ובפני הערכאה שאישרה את ההסכם.

ומעתה לו היו הצדדים באים לשנות ההסכם או לבטל סעיף בהסכם עקב טענת מרמה או חוסר הבנה אכן הייתה צודקת המערערת: להורות על ביטולו של סעיף שאושר כדין, יכולה רק הערכאה השיפוטית שאישרה אותו. אבל לא בזה מדובר במקרה שלפנינו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

1. פרשנות ההסכם – שלא כשינויו – ודאי אינה כלולה ב'סמכות הנמשכת' טענת המערערת שהאמור בסעיף זה מעניק סמכות לבית המשפט ושולל את האפשרות שבית הדין ידון בפירוש ההסכם, אינה נכונה. הטענה שבית המשפט הוא זה שאישר ההסכם, ומשכך – מכוח הסמכות הנמשכת – הוא גם הרשות השיפוטית שתאכוף ותממש ההסכם, נדחתה בפסק דין חליוה הנזכר:

כבר נקבע בפסיקתו של בית משפט זה כי תפקידו של בית משפט שאליו הוגשה בקשה לאישור הסכם ממון בין בני זוג הוא פורמאלי גרידא. בית המשפט אינו בוחן את תוכן הסכם הממון המובא בפניו, ואין הוא אמור לאשר את תוכנו, לפיכך אישור הסכם ממון אינו מצריך דיון מהותי לגופן של הסוגיות הנכללות בו.

'כל שעושה בית המשפט הוא מתן אישור להסכם, לאחר שנוכח שבני הזוג עשו אותו בהסכמה חופשית ובהבנם את משמעותו ואת תוצאותיו (סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון בין בני זוג)' (דברי השופט שטרסברג כהן בע"א 189/95 בנק אוצר החייל בע"מ נגד אהרונוב [1], בעמוד 213. כן ראו: ע"א 543/82 שטרן נ' שטרן [2], בעמוד 756; ר"ע 359/85 (קורפלש) קוך נגד קוך [3], בעמוד 422).

באופן דומה יש לפרש אף את סעיף 3(ג) הנ"ל לחוק בית המשפט לענייני משפחה בנוגע לאישור הסכם בין בני זוג המתייחס למזונות אישה כחלק מן היחסים הממוניים כספיים בין הצדדים. אף בהקשר זה תפקידו של בית המשפט הוא פורמאלי, ועליו לוודא כי ההסכם נעשה מתוך הסכמה מודעת וחופשית. בעניינם של העותר והמשיבה הסביר בית המשפט לענייני משפחה את משמעות הסכם הממון ביניהם, אישר אותו ונתן לו תוקף של פסק דין לאחר שנוכח כי בני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבנם את משמעותו ואת תוצאותיו. זאת, בלא שהתנהל דיון מהותי בסוגיות הממוניות הנכללות בהסכם.

[...]

בנסיבות העניין אין באישור ההסכם כפסק דין על ידי בית המשפט לענייני משפחה כדי להקנות לו סמכות נמשכת לדון בסוגיה. ככלל, דוקטרינת הסמכות הנמשכת חלה על פי מהותה ותכליתה במצבים שבהם בית המשפט דן ופסק מכוח סמכות מקורית לגופה של סוגיה בעלת אופי מתמשך, כך שמן הראוי שימשיך להחזיק בסמכותו בהתדיינות נוספת בין בני הזוג באותה סוגיה. עיקרון זה הוא חריג לכללי הסמכות הראשונית, והוא נותן ביטוי לחובת הכיבוד ההדדי החלה על רשויות השיפוט בינן לבין עצמן (ראו בג"ץ 9539/00 איתן נגד בית הדין הרבני האזורי ירושלים [4], בעמוד 133).

[...]

עיקרון הסמכות הנמשכת נועד מעיקרו להקנות סמכות לשינויה או לביטולה של החלטה קודמת עקב שינוי שחל בנסיבות שהחלטה הראשונה ייסדה עצמה עליהן (ראו: בג"ץ 6103/93 לוי נגד בית הדין הרבני הגדול [5], בעמוד 610). במקרה שלפנינו לא ביקשה המשיבה לשנות החלטה קודמת [...] טענה זו מצריכה פרשנות ההסכם בין בני הזוג על מנת לקבוע אם ויתרה המשיבה בהסכם האמור על מזונותיה אם לאו. על פי ההלכה שנקבעה בפסיקתו של בית משפט זה, ערכאה שאישרה הסכם ממוני בין בני זוג כפסק דין אינה רוכשת סמכות נמשכת בנוגע לפרשנות ההסכם או אכיפתו (להבדיל מתביעה לתיקון, לשינוי או לביטול הסכם ממוני שאושר כפסק דין, אשר ככלל תוגש לערכאה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאישרה את ההסכם. ראו: ע"א 164/71 צפניה נגד צפניה [6], דעתם של השופטים ה' כהן וויתקון אל מול דעתו החולקת של השופט לנדוי; ע"א 394/88 מאיר נגד (ברמן) מאיר [7], בעמוד 474-475; ע"א 3203/91 אזולאי נגד אזולאי [8], בפסקה 4 לפסק הדין; בג"ץ 6103/93 הנ"ל [5], בעמוד 612-613; ע"א 3868/95 ורבר נגד ורבר [9], בעמוד 838-839; ע"א 3695/96 צייטלין נגד טשינגל [10]; א' רוזן צבי דיני המשפחה בישראל – בין קודש לחול [11], בעמוד 378).

ועיין עוד בבג"ץ 4111/07 בפסק דינו של השופט אדמונד לוי שהרחיב והבהיר את הדברים שנקבעו בפסק דין חליוה הנ"ל:

"חריג אחד הוא לכלל המצוין לעיל. במקרה שבו ניתן פסק דין, המעגן כלשונו הסכם ממון בין הצדדים (ולהשקפתי גם אותו חלק בהסכם רחב יותר, הנדרש לענייני ממון), מתקיימת באופן חלקי סמכות נמשכת גם בלא שהוכרע דבר. על פי הכלל הקבוע כיום בסעיף 2(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג – 1973, שינוי, תיקון או ביטול של ההסכם יכול שיעשה אך בפניה של הערכאה המקורית (וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור) – לשון החוק. ראו גם ע"א 394/88 מאיר נגד מאיר, פ"ד מד(2) 471, 475 (1990); ע"א 3203/91 אזולאי נ' אזולאי, בפסקה הרביעית לפסק דינו של השופט ת' אור ([פורסם בנבו], 23.10.95); בג"ץ 8578/01 חליוה הנ"ל, בעמוד 641).

מנגד, נקבע בפסיקה, עתירה לאכיפתו או לפירושו של הסכם ממון אינה מקימה סמכות נמשכת לערכאה המקורית (ע"א 556/75 צביק נגד צביק, פ"ד לא(1) 7, 11 (1976); ע"א 3868/95 ורבר הנ"ל, בעמוד 838; בג"ץ 8578/01 חליוה הנ"ל, שם).

פסק דינו של בית משפט זה בבג"ץ 566/81 עמרני הנ"ל – בו נקבע כי פירושו של הסכם ממוני נתון לסמכותה הנמשכת של הערכאה הרבנית ככל ענין "שלא הגיע לפתרון סופי ומוחלט" (שם, בעמוד 8) וגם עליו ביסס בית הדין בענייננו את מסקנתו בעניין הסמכות – אינו עולה בקנה אחד עם ההלכה המתוארת, ואין לפיכך מנוס מן המסקנה כי בכל הנוגע לסוגיה בה אנו עוסקים, שוב אין לראות בו דין מחייב."

בתחילת דבריו כתב שהמגמה החוזרת ונשנית בפסיקת בית המשפט היא שנתנית תוקף של פסק דין להסכם אינה נותנת סמכות לערכאה המאשרת לדון באכיפתו ופירושו של ההסכם, אלא שהעיר שבפסק דין עמרני נקבע שפירושו של הסכם ממון נתון לסמכות המאשרת את ההסכם. אך שבו והסיק כאמור כי המגמה השולטת בפסקי הדין של בתי הדין ובתי המשפט היא שאישור ההסכם אינו מקנה סמכות שיפוטית לדון בפירושו ובוודאי שלא באכיפתו.

ז. שינוי הסכם הוא שינוי 'מעשה בית הדין' שאישר את ההסכם, לא כן פירוש ההסכם

לכשתמצי לומר עיקרון 'הסמכות הנמשכת' והסמכות לביטול 'מעשה בית דין' חל על מה שעשתה הרשות השיפוטית בפסק דינה.

באישור הסכם ממון תפקידה של הרשות השיפוטית שאליה הוגשה בקשה לאישור הסכם ממון בין בני זוג הוא פורמאלי גרידא – אין היא בוחנת את תוכן הסכם הממון המובא בפניה ולכן אין היא אמורה לאשר את תוכנו. מטעם זה אישור הסכם ממון אינו מצריך דיון מהותי לגופן של הסוגיות הנכללות בו' אלא בחינה שבני הזוג עשו אותו בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו.

משכך גם ביטול מעשה בית הדין או הסמכות הנמשכת תהיה רק בנושאים אלו, של בחינת רצונם והבנתם את המעשה שעשו וכן שינוי ההסכם לאחר בחינת שינוי הרצון. מה שאין כן עיון

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בגופם של דברים שעליהם לא דנה הערכאה השיפוטית בעת אישור ההסכם, לא תקנה לה סמכות בעניינים אלו גם בעתיד, שהרי עניינים אלו אינם קשורים לפסיקה הראשונית.

ועיין כעין זה בכתובות (כא, א) דעד ודיין אין מצטרפים משום: "דמאי דקא מסהיד סהדא לא קא מסהיד דיינא, ומאי דקא מסהיד דיינא לא קא מסהיד סהדא."

ופירש רש"י: "מאי דקא מסהיד סהדא כו' – עדי השטר מעדיין על מנה שבשטר כרבנן והדיינין מעדיין בפנינו נתקיים."

ומבואר מדבריו שתפקיד עדי השטר שונה מתפקיד הדיינים: עדי השטר מעידים על מהות האמור בשטר והדיינים אינם מעידים כלל על גוף הדברים האמורים בשטר אלא על חתימת העדים. הוא הדין באישור הסכם: תפקיד הרשות השיפוטית הוא לבחון את החתימה – אם נעשתה ברצון ומתוך הבנת הדברים ולא לבחון את עצם הדברים שנכתבו בהסכם.

ועיין עוד בכתובות (כד, ב) שגם לגבי עדים החתומים על השטר ומעידים על ההתחייבות שהתחייב צד אחד למשנהו, הסתפקה הגמרא אם העדים בוחנים כל פרט מפרטי השטר:

"איבעיא להו: מהו להעלות משטרות ליוחסין? היכי דמי? אילימא דכתיב ביה 'אני פלוני כהן חתמתי עד' – מאן קא מסהיד עילויה? לא צריכא, דכתיב ביה 'אני פלוני כהן לויתי מנה מפלוני' וחתימו סהדי, מאי? אמנה שבשטר קא מסהדי, או דלמא אכולה מילתא קא מסהדי?"

ופירש הרשב"א שם:

"כשהוא כותב על עצמו 'אני פלוני כהן' והן חתמו מלמטה – איכא למימר שהן לא חתמו אלא על עיקרן של דברים שהוא המנה שבשטר. ולא היה להם לחקור זה שקורא עצמו כהן, אם הוא כהן אם לאו, כיון שאינו צריך לעיקר המלוה. דבין כהן בין אינו כהן, מנה לזה מזה ודי להם בכך."

ומינה לנידון דידן אף שהצדדים אישרו ההסכם בבית המשפט שבחן אם הבינו על מה חתמו, אין זה מקנה סמכות לבית המשפט לפרש או לאכוף ההסכם. ולפיכך הסמכות לפרש ולאכוף ההסכם היא של בית הדין שקנה סמכות לדון בפירוק השיתוף.

ת. הצדדים לא שללו בהסכם את סמכות בית הדין לדון בפירוק השיתוף ואף לא יכלו לעשות כן גם הטענה הנוספת שהצדדים הקנו לבית המשפט סמכות בלעדית לדון בפירוק השיתוף ולפיכך, בהתאם להסכמתם, נשללה סמכות בית הדין – נדחית.

לא לבד שדבר זה כלל אינו כתוב בהסכם שהרי פירושו של ההסכם הוא שבית המשפט ידון בשינוי ההסכם אם ירצו בכך הצדדים, אלא שאף לו היו כותבים את הדברים במפורש – אין זה בסמכותם של הצדדים וכפי שהרחיב בכך בית הדין האזורי בנימוקיו מתאריך י"ב בתמוז תשע"ו (18.7.16). תמצית הדברים היא שהמקור להענקת סמכות שיפוט הוא של המחוקק ולא של הצדדים לדין, כפי שנקבע בבג"ץ 507/85 (בהיג' תמימי, עו"ד, ואח' נגד שר הביטחון ואח' מ' (2) 505, 511), ובבג"ץ 8638/03 (סימה אמיר נגד בית הדין הרבני הגדול בירושלים). ועיין בהחלטת בית הדין הגדול מיום י"ח בתמוז תשע"א (20.7.11), בתיק 834826/2, ובפסק הדין של בית הדין הרבני בנתניה מיום כ"ד בניסן תשע"ו (2.5.16) בתיק 289554/10 (פסקאות כג–כד).

ולכן, אף אם רצו הצדדים להקנות סמכות לבית המשפט לא יכלו לעשות זאת במסגרת ההסכם שהרי הסמכות תיקבע בסופו של דבר בהתאם להוראות החוק ולפסיקות. לפיכך משקנה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין סמכות אין באמור בסעיף 4 להסכם הממון שנחתם בין הצדדים כדי לשלול סמכות זו, מפני שלא ניתן להתנות או להסכים בניגוד לסמכות שיפוט שקבע המחוקק.

ט. פירוק השיתוף אינו מבוסס על תקיפתו שישירה של סעיף מסעיפי ההסכם

הטענה הרביעית שאף אם יש לבית הדין סמכות לדון בפירוק השיתוף, כדי לאפשר את פירוק השיתוף על ידי בית הדין יש לבטל תחילה את תוקפו או חוקיותו של סעיף זה, הערכאה השיפוטית שבסמכותה להורות כן היא הערכאה השיפוטית שאישרה אותו – במקרה שלפנינו – בית המשפט לענייני משפחה.

קביעה זו נכונה עקרונית במקרה שצד מן הצדדים מעוניין לתקוף תוקפו של סעיף בהסכם שאושר בערכאה שיפוטית – במקרה כזה עליו להעלות טענותיו, כגון כשהוא טוען למרמה או לחוסר הבנת הדברים, בפני הערכאה שאישרה את ההסכם. במקרים כאלה הערכאה שבחנה הדברים או על כל פנים הייתה אמורה לבוחנם היא זו שתדון בטענות לביטול הסכם או סעיף מסעיפיו.

אך אין זו הטענה הנטענת בפנינו. המשיב אינו טוען לבטלות סעיף מסעיפי ההסכם אלא טוען שלמרות האמור בהסכם זכותו לתבוע פירוק השיתוף בנסיבות שנוצרו. והסמכות לדון בשאלה זו הוקנתה לבית הדין.

פרשנות שלפיה המגבלה שבהסכם על פירוק השיתוף חלה רק אם יצירתו – בדרך של מתנה

בית הדין האזורי בהחלטתו הראשונה פירש את האמור בסעיף בהתאם למשמעותו – שהאישה תיתן את מחצית הדירה לבעל במתנה ללא תמורה. ולפיכך פירש שהתנאים הנזכרים נוצרו כדי להגן על זכויות המערערת ולשמר את מתנתה למשיב – מתנה שניתנה מתוך הנחה שהמשיב מצד אחד יישא בחובות המוטלים על הדירה, ומצד שני יקנה לה חלק מעיזבון הוריו וכפי שנכתב בסעיף 5 להסכם שזו לשונו:

”במידה וצד א’ יקבל סכום כסף כלשהוא בירושה יעביר צד א’ מחצית מהסכום הכספי שקיבל בירושה לצד ב’ אולם זאת עד לתקרת סכום של 800,000 ש”ח

אולם מעבר לסכום של 800,000 ש”ח יהיה הסכום הכספי שהתקבל בירושה על ידי צד א’ שייך לצד א’ בלבד.

מוסכם בזאת כי סעיף זה יחול רק אם צד ב’ יקיים את חלקו בנושא העברת מחצית הזכויות שיש לו בדירה לצד א’ והכל על פי האמור ובכפוף לאמור בסעיף 4 להסכם זה.”

סעיף זה לכשעצמו מוכיח שבעת חתימת ההסכם לא היה ברור שהאישה תקיים התחייבותה שבריש סעיף 4 להסכם ולכן התחייבות הבעל בסעיף 5 מותנית בקיום התחייבות האישה בסעיף 4 להסכם. ההגנה על שימור המתנה נעשתה גם על ידי ההגבלה שבסעיף זה – שהמשיב לא יוכל לתבוע פירוק שיתוף ללא הסכמתה. אלמלי הגבלה זו, יכול היה להיווצר מצב לא הגיוני, שבו אם הצדדים ‘לא יסדרו’ ויפנו לגירושין בסמוך לנישואין (כפי שקרה), אזי יוכל המשיב לתבוע את פירוק השיתוף, ולצאת מהנישואין כשמתנתו בידו, בלא שהמערערת קיבלה תמורה. כדי למנוע אפשרות שכזו, ורק בשל כך, נכנס מנגנון ההגנה בדמות ההגבלה שבסעיף המדובר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עניין זה מובלט בסעיף המדובר – בהבלטת הנתינה של המערערת כנתינה ללא תמורה. לפיכך אם בסופו של דבר לא נוצר השיתוף על ידי מתנה של המערערת אלא מחמת השתתפות כספית ברכישה, ככל שיתוף אחר, דהיינו השתתפות המשיב בתשלום המשכנתה בסך מאתיים וחמישים אלף ש"ח, אין מקום להחיל את המגבלות של הסעיף המדובר, וכפי שכתב בית הדין בהחלטתו הראשונה, המעורערת. כמובן, אין החלטה זו נכנסת לשאלה ולא נוקטת עמדה אם השתתפות זו מזכה את המשיב במחצית הנכס או בפחות – זה יתברר בבית הדין האזורי בהמשך ההליך.

במקרה זה שהשתתפות נוצרה על ידי תשלום בפועל של הבעל לאישה ולא כמתנה ללא תמורה של האישה לבעל, אכן ניתן לפעול על פי סעיף 37(א) לחוק המקרקעין המאפשר לשותף לתבוע פירוק שיתוף בכל עת.

האפשרות החוקית לפירוק השיתוף למרות ההסכם אינה תלויה בפרשנות מצמצמת זו

אך אף ללא כן, ובניגוד לדעת בית הדין (על כל פנים בהחלטתו הראשונה) שלו הייתה הדירה ניתנת במתנה ללא תמורה היה סעיף זה מונע ממנו פירוק השיתוף, לא הייתה מניעה חוקית לבית הדין לדון בפירוק השיתוף מאחר שגם על פי סעיף 37(ב) לחוק המקרקעין ישנה סמכות לצוות על פירוק השיתוף בעבור שלוש שנים, והדברים תלויים בנסיבות העניין.

לפיכך בית הדין – שהוא המוסמך לדון בפירוק השיתוף – זכותו ואף חובתו לבחון אם בנסיבות העניין צודק לצוות על פירוק שיתוף למרות התנאי שבהסכם. בין כך ובין כך מכיוון שהמשיב לא הגיש בקשה לביטול סעיף מסעיפי ההסכם הסמכות לדון בפירוק השיתוף היא של בית הדין.

לאור האמור לעיל, בית הדין דוחה את הפרשנות המצמצמת שנתן בית הדין האזורי בהחלטתו הראשונה המחריגה את השיתוף שאירע בפועל מהאמור בסעיף 4, ומקבלים הפרשנות המרחיבה לסמכות בית הדין שניתנה בהחלטה השנייה.

מסקנות

לאור כל האמור, בית הדין קובע:

- א. בית הדין דוחה את הערעור.
 - ב. הסמכות לדון בפירוק השיתוף היא של בית הדין.
 - ג. אין צו להוצאות.
 - ד. עם מתן פסק דין זה בית הדין סוגר את התיק.
- ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים של הצדדים.
- ניתן ביום ב' בשבט התשע"ז (29.1.2017).

הרב ציון לוז־אילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא